

HJ, MH

Kärsämäen yleiskaavan muutos ja laajennus, vastine kaavaehdotuksesta saatuun palautteeseen

LAUSUNNOT

Oulun museo- ja tiedekeskus

Rakennettu kulttuuriympäristö

Oulun museo- ja tiedekeskuksella ei ole huomautettavaa Kärsämäen yleiskaavan päivitys- ja laajennusehdotuksesta rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

Arkeologia

Suunnittelualueella toteutettiin arkeologinen inventointi 2024 (Kärsämäki Asemakaavan ja yleiskaavan päivityksen arkeologinen inventointi 2024, Leinonen, Tokoi & Laakso, Maanala Oy). Inventoinnin jälkeen suunnittelualueelta tunnetaan kuusi muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännettä. Lisäksi tunnetaan neljä muuta kulttuuriperintökohdetta.

Kiinteät muinaisjäännekset ja niiden muinaisjäännettunnukset:

1. Kanaperä (1000055052), tervahauta
2. Paavola 1 (1000055053), tervahauta
3. Paavola 2 (1000055054), tervahauta
4. Laitakangas (1000055056), hiilimiilu
5. Haaraperä 1 (1000055058), tervahauta
6. Haaraperä 2 (1000055059), tervahauta

Muut kulttuuriperintökohteet ja niiden muinaisjäännettunnukset:

1. Kananen (1000055118), asuinpaikka
2. Järvelä (1000055055), torppa
3. Haaranen (1000055057), kyläpaikka
4. Syrjälä (1000055061), torppa

Kaavaselostuksen luvuissa 4.1 Arkeologinen kulttuuriperintö ja 5.6 Suojelukohteet sekä 8.5. Vaikutukset kulttuuriympäristöön käsitellään riittävällä tavalla arkeologisen kulttuuriperintöä ja siihen kohdistuvia vaikutuksia.

Museolla ei ole huomautettavaa Kärsämäen yleiskaavan päivityksen ja laajennuksen kaavaehdotuksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta

Vastine: Merkitään tiedoksi.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Alueidenkäyttöryhmä

Kaavoituksen tueksi on valmisteluvaiheen jälkeen laadittu T/kem-selvitys. Kaavan ominaispiirteisiin kuuluu mahdollistava tavoite, eivätkä kaava-alueelle mahdollisesti sijoittuvat T/kem-toiminnot ole kaavaa laadittaessa selvillä. Yksi mahdollisista toiminnoista on biokaasulaitos, joka kaavaa laadittaessa on esiselvitysvaiheessa. T/kem-selvitys käsittelee varsin yleisellä tasolla biokaasulaitoksen toimintaa, ei niinkään sen ominaisuuksiin ja prosesseihin liittyviä mahdollisia onnettomuusvaikutuksia. Muun tyyppisten laitosten osalta on tarkasteltu T/kem-korttelin sisäisiä järjestelyjä ja tonttien käyttörajoitteita niin ikään yleisellä tasolla. Kaikkiaan ELY-keskus pitää laadittua selvitystä varsin yleispiirteisenä. Selvityksen perusteella voidaan kuitenkin päätellä, että suunnitelman kohteena olevalle alueelle on mahdollista sijoittaa joitakin suuronnettomuusvaaraa aiheuttavia laitoksia, mutta sen perusteella ole mahdollista muodostaa kovinkaan tarkkaa siitä, millaisille laitoksille alue soveltuisi. Selvitys vastannee yleiskaavatason selvitysvaatimukseen. ELY-keskus muistuttaa, että soveltuva kaava ei yksistään varmista kemikaalikohteen sijoittumista, sillä sijoittumiseen liittyy myös kemikaalilainsäädännön mukainen lupamenettely, sekä laitostyyppistä ja hankkeen mittakaavasta riippuen YVA-menettely ja ympäristölupa.

Tarkemmassa suunnittelussa on selvitettävä tarkemmin ympäristön T/kem-toiminnalle aiheuttavia rajoituksia. Huomioitavaa on, että T/kem-toiminnasta ei saa aiheutua infrastruktuurille, kuten tulevalle valtatie 4:lle merkittäviä riskejä. Lisäksi on huomioitava tarkemmin T/kem-toimintaan liittyvän onnettomuusriskitilanteen mahdolliset päästöt ilmaan, maaperään ja vesistöön.

ELY-keskus toteaa kaavaselostuksen olevan osittain niukka suhteessa kaavan mahdollistaman maankäytön merkitykseen. Laajempi selostuksen kuvaus tukisi paremmin kaavan tavoitteiden ja sisältöjen tulkintaa niin kaavan hyväksymisestä päätettäessä, kuin kaavan mukaisia toimenpiteitä arvioitaessakin. Kaava-aineistoa täydentävät erilliset selvitykset.

Kaavaselostuksessa on kuvattu kaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Niin ikään maakuntakaavan suunnittelutavoitteiden toteutumista on arvioitu. Kaavan vaikutusten arviointi ei ole erityisen laaja, mutta se vastaa kuitenkin yleisimpiin kysymyksiin

Luonnonsuojeluryhmä

Kärsämäen yleiskaava- ja asemakaava-alueelle tehty luontoselvitys koostuu lähtötiedon koonnista, luontodirektiivin liitteiden IV(a) ja II lajien esiintymispotentiaalin arvioinnista sekä 23.5. ja 8.6.2024 tehdystä maastoselvityksestä. Maastoselvityksen kokonaistyöaika oli 29.10.2025 annetun vastineen mukaan 20 tuntia. ELY-keskus katsoo epävarmuustekijöiksi selvitettävän alueen kokoon nähden niukan maastotyömäärän, erillisen pesimäselvityksen puuttumisen sekä viitasammakon havainnoimisen kannalta myöhäisen maastotyöajankohdan. Luontoselvityksen menetelmäkuvauksessa ei ole esitetty eläinten havainnoinnin kannalta tärkeitä tietoja, kuten maastokäyntien aikaista säätilaa tai tietoja linnusto- ja

viitasammakkohavainnoinnin kellonajoista. Selvityksessä on kuitenkin mainittu, että linnustohavainnointi tehtiin etenkin aamuisin ja aamupäivisin ja esitetyt valokuvat antavat vaikutelman, että maastokäynnit tehtiin poutasäällä.

Luontoselvityksessä on yleiskaava-alueella havaittu viitasammakolle soveliaita vesistöjä (Kanaperän pohjavesilammikot ja Juuruusojan hidasvirtauksiset, kasvittuneet osat), joilla ei kuitenkaan tehty lajista havaintoja. Maastokäynnin ajankohta oli suhteellisen myöhään viitasammakoiden parhaaseen havaintoajankohtaan, eli soidinaikaan nähden, mikä luontoselvityksessä tunnistettiin epävarmuustekijäksi. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan puutteellinen menetelmäkuvaus lisää tätä epävarmuutta.

Yleiskaavassa osoitetaan Kanaperälle ja Juuruusojan tuntumaan rakentamista. Lisäksi M-1-merkintä mahdollistaa rakentamista. Viitasammakoselvitykseen liittyvän epävarmuuden vuoksi ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että näiden rakentamispaikkojen läheisyydessä eli mahdollisessa vaikutuspiirissä olisi viitasammakon elinympäristöjä. Viitasammakko on luonnonsuojelulain 78 §:n mukaan tiukasti suojeltu laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. ELY-keskus toteaa, että viitasammakon mahdollisesta esiintymisestä on näissä potentiaalisissa elinympäristöissä oltava selvyyden rakentamista. Viitasammakon potentiaaliset esiintymispaikat tulee esittää kaavaselostuksen luontoarvokartalla sekä kaavakartalla, ja määrätä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan selvittämisestä ennen rakentamisluvan tai muun ympäristöä muuttavan luvan käsittelyä.

Ympäristönsuojeluyksikkö ja vesistöyksikkö

Yleiskaavan määräysten mukaisesti pyritään ohjaamaan siihen, että uusilla alueilla muodostuisi mahdollisimman vähän pintoja, jotka estävät sadevesien imeytymisen maaperään. Lisäksi kaavaselostuksen mukaan teollisuuskiinteistöjen, toimitilakiinteistöjen ja liikerakennusten tonteille on ehdotettu hulevesien viivytystä. Tilanpuutteen vuoksi hulevesien imeytys kyseillä kiinteistöllä ei ole mahdollista. ELY-keskus toteaa, että kaavan vesistövaikutusten lieventämisessä hulevesien viivyttäminen on olennainen asia. Lisäksi niiltä osin kuin on mahdollista, tulee pyrkiä myös hulevesien imeyttämiseen.

Kaavaehdotuksessa pohjavesialuetta koskevana määräyksenä yleismääräyksissä todetaan, että pohjavesialueella on kielletty pohjaveden laatua ja määrää vaarantavat sekä maaperää pilaavat toimenpiteet. ELY-keskus on kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa esittänyt kaavamääräyksiin pohjavesien osalta huomattavasti kattavampia määräyksiä. Mikäli kunta ei katso tarpeelliseksi täydentää määräyksiä ELY-keskuksen aiemmassa lausunnossa esittämällä tavalla, tulee määräyksiin lisätä vähintään seuraava: pohjaveden laatuun tai määrään mahdollisesti vaikuttavista suunnitelluista toiminnoista (ml. maalämpöjärjestelmät) tulee pyytää Lupa- ja Valvontaviraston lausunto.

Kaavatyötä varten on laadittu melulaskentaan ja melumittauksiin perustuva arvio Kärämäen teollisuusalueen meluvaikutusten arvioinnista, joka on kaavaselostuksen liitteenä (WSP 2025). Ympäristömelutasoja mitattiin 1.10.2025 kuudessa mittauspisteessä teollisuusalueen

läheisyydessä. Meluselvitysraportista ei ole kuvattu melumittaushetkellä teollisuusalueella käynnissä ollut toimintaa, eikä sitä, vastasiko toiminta alueen normaalia toimintaa, erityisesti meluvaikutusten näkökulmasta. Asemakaava-alueen pohjoisosaan sijoittuvan biokaasulaitoksen meluvaikutuksia on arvioitu laskennallisesti. Melumallinnuksessa ei ole huomioitu biokaasulaitoksen lisäksi muuta kaavoittavalle teollisuusalueelle mahdollisesti sijoittuvaa uutta melua aiheuttavaa toimintaa. Teollisuusalueella mitatut melutasot vaihtelevat välillä 40–50 dB (LAeq), suurimmat melutasot kohdistuvat mittauspaikoille MP5 ja MP6, jotka sijaitsevat lähimpänä teollisuusrakennuksia sekä läpikulkevaa teollisuustietä. Mittauspisteistä piste MP6 sijoittuu lähimmäs teollisuusalueen länsipuolelle sijoittuvia asuinrakennuksia. Melumallinnuksen mukaan biokaasulaitoksen aiheuttama 55 dB keskiäänitaso leviää noin 200 metrin etäisyydelle laitoksesta. Lähimpiin asuinrakennuksiin on matkaa noin 800 metriä ja näissä melutasot jäävät suurimmillaan noin 34 dB tasolle. Biokaasulaitoksen aiheuttamien melutasojen arvioidaan alittavan selvästi asuinikohteille asetetut melutason ohjearvot.

Ympäristönsuojeluyksikkö toteaa, että kaavoituksen yhteydessä tehtyyn teollisuusalueen toiminnasta asutukseen kohdistuvien meluvaikutusten arviointiin liittyy epävarmuuksia, mutta yhtyy kaavaselostuksessa todettuun, että teollisuusalueelle sijoittuvien teollisten toimintojen aiheuttamia meluvaikutuksia voidaan tarvittaessa säädellä toimintojen ympäristöluvuissa, jotta voidaan varmistaa, että asuinikohteisiin ei kohdistu valtioneuvoston päätöksen (VNP 993/1992) ylittäviä melutasoja

Liikennejärjestelmäyksikkö

Ei kommentoitavaa yleiskaavaehdotukseen. Kaavassa on huomioitu valtatie 4:n kehittämissuunnitelmat.

Valtakunnallinen vesihuoltopalvelut -yksikkö, POSELY

Ei lausuttavaa.

Vastine: Merkitään tiedoksi, että tarkemmassa suunnittelussa on selvitettävä tarkemmin ympäristön T/kem-toiminnalle aiheuttavia rajoituksia niin, että T/kem-toiminnasta ei saa aiheutua infrastruktuurille, kuten tulevalle valtatie 4:lle merkittäviä riskejä. Lisäksi on huomioitava tarkemmin T/kem-toimintaan liittyvän onnettomuusriskitilanteen mahdolliset päästöt ilmaan, maaperään ja vesistöön.

Viitasammakon potentiaaliset esiintymispaikat huomioidaan kaavakartalla yleismääräyksenä, jolla määrätään viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan selvittämisestä ennen rakentamisluvan tai muun ympäristöä muuttavan luvan käsittelyä. Määräys: ”Kaava-alueen viitasammakolle soveltuvat elinympäristöt Juurusojan ja Kanaperän pohjavesilammikoiden alueella tulee huomioida näiden alueiden rakentamisen ja muun ympäristöä muuttavan toiminnan luvituksessa ja tarvittaessa selvittää viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikat alueelta.”

Lisätään yleismääräyksiin lausunnon mukaisesti: Pohjaveden laatuun tai määrään mahdollisesti vaikuttavista suunnitelluista toiminnoista (ml. maalämpöjärjestelmät) tulee pyytää Lupa- ja Valvontaviraston lausunto.

Merkitään tiedoksi, että teollisuusalueelle sijoittuvien teollisten toimintojen aiheuttamia meluvaikutuksia voidaan tarvittaessa säädellä toimintojen ympäristöluvista, jotta voidaan varmistaa, että asuinkohteisiin ei kohdistu valtioneuvoston päätöksen (VNP 993/1992) ylittäviä melutasoja.

Ympäristönsuojeluviranomainen

Kärsämäen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on tutustunut yleiskaavan päivitystä ja laajennusta koskevaan aineistoon. Alueen käyttöä rajoittavissa yleiskaavamerkinnöissä ja -määräyksissä on huomioitu voimassa olevien maakuntakaavojen osoittamat merkinnät ja määräykset, sekä yleiskaavan päivitys- ja laajennushankkeen aikana tehdyt selvitykset.

Ympäristönsuojeluviranomainen näkee luontoselvityksen maastotarkasteluun käytetyn ajan vähäisenä alueen pinta-alaan nähden, mikä lisää riskiä, että merkittäviä luontokohteita jää havaitsematta. Luontoselvityksen toteuttanut konsultti (FCG) on täydentänyt selvitystä luonnosvaiheen palautteen mukaisesti, minkä jälkeen ELY-keskus on todennut laaditun selvityksen olevan riittävä nykyisen yleiskaavaratkaisun toteuttamiseksi.

Pohjavesialueelle sijoittuvat toiminnot eivät saa vaarantaa pohjaveden laatua ja määrää, eivätkä pilata maaperää. Pohjaveden suojelu tulee huomioida alueen rakentamisessa. Uusi maantielinjaus lävistää pohjavesialueen, mikä tulee ottaa huomioon tiehankkeen tarkemman suunnittelun ja toteuttamisen yhteydessä.

Alueen hulevesien johtamisesta ei saa aiheutua toiselle kuuluvalla alueella vahingollista vetymistä tai muuta vahinkoa. Hulevesien käsittely tulisi toteuttaa yleiskaava-alueella rakennuksien tonteilla imeyttämällä hulevesisuunnitelman mukaisesti. Teollisuus- ja huoltoasema-alueiden tonteilla tulee olla hiekan- ja öljynerotuskaivot.

Teollisuusalueelle sijoittuvien toimintojen aiheuttamia meluvaikutuksia tulee tarvittaessa arvioida ja huomioida toimintojen ympäristöluvista, jotta voidaan varmistaa, että asuinkohteisiin ei kohdistu valtioneuvoston päätöksen (VNP 993/1992) ylittäviä melutasoja. Uuden nelostien meluntorjuntatarve tulee huomioida riittävin meluntorjuntaratkaisuin.

Teollisuusalueelle osoitettujen vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen alueen tarkemmassa suunnittelussa ja toimintojen sijoittelussa tulee huomioida toiminnan vaatimat suojaetäisyydet, suuronnettomuusvaara ja selvittää miten haitallisia ympäristövaikutuksia ehkäistään ja hallitaan. Toimintojen sijoittaminen alueelle edellyttää erillisiä lupamenettelyjä. On syytä muistaa, että kaavamerkintä T/kem ei automaattisesti takaa vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen sijoittamista kyseiselle tontille.

Suunnittelualan toiminnot eivät saisi tarpeettomasti rajoittaa tai heikentää jo olemassa olevien mautilojen mahdollisuuksia kehittää ja laajentaa toimintaansa, esimerkiksi luomalla uusia suojaetäisyysvaatimuksia.

Teollisuusalueelle sijoitettavilla vihervyöhykkeillä ja puuriveillä on oleellinen tehtävä alueen ympäristöhaittojen hallinnassa. Ympäristönsuojelun näkökulmasta on tärkeää, että teollisuusaluetta koskevassa kaavassa säilytetään riittävä määrä suojapuustoa ja viheryhteyksiä, koska ne vaimentavat melua ja pölyä teollisuusalueen ja ympäröivien toimintojen välillä, ehkäisevät haitallisten päästöjen leviämistä sekä parantavat ilmanlaatua, toimivat ekologisina yhteyksinä ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta, parantavat kaupunkikuvaa ja lieventävät teollisen ympäristön vaikutuksia, sekä toimivat hulevesien hallinnan kannalta tärkeinä imeytys- ja viivytysalueina.

Toteutuessaan kaavan mukaiset hankkeet voivat vaikuttaa merkittävästi maisemaan, erityisesti uusi tielinjaus, jonka seurauksena pääosin metsäiset luonnonympäristöt muuttuvat maantietalueeksi.

Vastine: Lausunnossa ei esitetä muutoksia yleiskaavaehdotukseen. Merkitään lausunto tiedoksi.